

1721

E. Susika

Maalimise käsiraamat

(Õli. Akvarell. Pastell. Tempera.)

AUTORI KIRJASTUS TARTUS, 1936 AASTAL.

ARM

1721

ARM A-37678

E. Susika

Maalimise käsiraamat

(Õli. Akvarell. Pastell. Tempera.)

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

AUTORI KIRJASTUS TARTUS, 1936 AASTAL.

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

R. Selmanovitsh'i trükk, Tartus — 1936.

Püüdes esmajoones silmaspidada maalimise tehnilist käsitlust, taotleb käesolev raamat asjalikku iseseisvat õli, akvarelli, pastelli ja tempera värvidega töötamise põhijooni, ilma et oleks tarvidust vastava õpetaja esialgset juhtimist.

Et teha raamatut hinnaliselt kõigile asjast huvitatuile kättesaadavaks, on püütud konspektiivselt, kokkusurutult käsitada läbivõetava materjali tähtsaimaid alasid, kuid hoides siiski aine ulatuse keskpäraste sarnaste välismaa käsiraamatute piirides. Asjast huvitatuil omades siit eelteadmised, jääb edasiarendamiseks võimalusi, katsetada uute võtete ja viisidega, mis aine mitmekülgeks läbitöötamiseks hädavajalik. Iseõppimiseks tarvilik, tutvumiseks maalimise algmõistetega, on autor tahtnud huvi äratada nooremas generatsioonis kunstliste harrastuste vastu, mida kasutada võiksid ka õpilased ning soodustades isegi loovisiku intensiivsemalt töölerakendust.

Autor.

Maalimine õlivärvidega.

Tänapäeva maalikunsti kandvam osa kuulub õlivärvitehnikale.

Teistest erineb õlimaal oma tehniliselt võimaldava täiuslikkusega. Tarvitades värvaine sidumises ja kinnitamisest maalipõhjale mitmesuguseid kõvaks kuivavaid õlisid, on ta ajarattale kõige kindlam ja vastupidavam.

Maalimine õlivärvidega pakub algajale huviäratavat, saladuslikku tegevustulevikku . . .

Õlimaal omab juba kauge mineviku, mis samuti kui mõni teine inimsoolt harrastav kunstiala sisaldab ka puudulikke ülesmäärkimatuid seisukohti. Sõna „euroopalises“ mõistes on ta 500 aastat vana. Madalmaade maalijaid vendasid van Eyk'isid loetakse, mõnede kunstiajaloolaste järele, selle ülesleidjateks. Kuidas van Eyk'id selle leiutasid, mis sugused olid nende leitud värvid, kuivõrd head ning kasutatavad nad olid, kuidas talitasid teised tolleaja kunstnikud uute värvidega? Vaatamata ajalooliselt väärtuslikkudele kirjadele, pole siiski nende leidjate suhtes saavutatud täit selgust. Mõned peavad seda koguni sõnademänguks. Üks on kindel, et van Eyk'id olid head omaaja maalijad, kellede töid peeti väga hinnaliseks. On teada, et nad maalitehniliselt lõid ennenägematuid peeneid töid; ja kui arvata, et nad olid ka tublid eksperimenteerijad, tundes arvatavasti tolleaja õlide omadusi, siis võib neid pidada õlimaaali rajajateks. Enne van Eyk'isid katsetati ning püüti mitmel pool seni ajani tarvitu-

selolevatele temperavärvidele õlisid juurde segada. Varem ülesleitud kunstitöodes leitakse küllaldaselt õlide tarvitamismotiive. Puuduvad aga suuremalt osalt kirjalikud andmed. Roomlaste kirjutistes leiduvad viiped õlide omadustele. Isegi Egiptusest olevat leitud muumiate hoiukohtadest õlivärvidega maalinguid.

Alates renaissansi meistritega, õlivärvi käsitlemine aina täienes, võrsudes nii välja temperavärvi (munakollase- ja liimivärvi) tehnikast. Armenini, Filarete, Alberti, Vasari, da Vinci ja teiste traktaatides ning töodes leiame jälgesid õlivärvi täienemisest.

Nii on kujunenud välja meie ajal kõikidele maalijatele ja kunstiõpilastele möödapääsematum ning ihaldatavam maalitehnika, mida võimaldab täiuslikult kasutada õlimaal, kergest visendist kuni täiuslikuma kompositsioonini, mille üksik detailid töötatud välja äärmiste peensusteni.

Ettevalmistus.

Maalimise eeltingimuseks oleks joonistusoskus. Joonistuse vähe- või mittetundjale oleks vajalik tutvuneda joonistusvõtetega, milleks mõnetunniline uurimine aitaks asjale kergelt läheneda, eeldades, et omatakse pisutki kalduvust selleks.

Võetakse tükk korralikku puusütt, märgitakse vähemalt joonistatava asja kontuurjooned maalipõhjale; kalkuleeritakse nende loomulikust asjaga ja perspektiiviseadustega. Portree juures on juba vajalik põhjalikum konstrueerimine, mis nõuab aega pea samavõrra kui seda puht sõejoonistuse valmistamine. Seda muidugi sel korral, kui ollakse enam-vähem algaja.

Joonistuse vahendiks oleksid: süsi, kriit, punane- või harilik pliiats; kui ollakse joonistuses kül-

lalt tugev, võib seda teha vedela õlivärvi ja peene pintsliga.

Maalida õlivärvidega võib igasugusele pinnale (puu, papp, riie, klaas, raud, kivi, paber, nahk jne). Paremaks võib pidada niisugust maalipõhja, mis võimalikult vähe õlivärvi sisse tõmbaks. Tihti valmistatakse põhi kunstlikult, s. o. kaetakse esiteks õli- ehk liimollusega. Maalima asutakse kui ollakse juba teadlik töövõtetege, milleks tarvilik alljärgneva läbilugemine. Edaspidiseks töötamiseks on küllalt küsimusi mis nõuavad enam süvenemist.

Värvid.

Algajal tuleb tutvuneda maalimismaterjaliga, sest selle tundmisest põhjeneb edaspidine kordaminek. Materjali, iseäranis aga värvide tundmine on maalijale sama tähtis, kui lendurile mootori tundmine. Peab oskama valida häid ja püsivaid värve. Häadest värvidest oleneb hää töö. Peab teataval määral tundma nende keemilist koosseisu ja omadusi, millest oleneb kunstiaine kindel arusaamine. Hädakorral võib siis ennast igasuguse töö juures materjaalsest küljest välja aidata.

Viimase ajani on värve loodud väga palju. Kuigi mõned tarvitusest välja langevad, võivad tekkida uued asemele. Millepärast nad kõlbmatuks on saanud, seda peab nende kestvuse, muutuse ja ots- tarbekohasuse mõttes selgitama. Missuguseid värve valida, seda näitavad värvide seletused. Olgu öeldud, et on võimalik luua väärtuslikumaid töid ka väheste värvidega.

Algolekus on värvid pulbridena või muldadena, saades segatud ja hõõrutud maalimise otstarbeks õlidega.

Oma koosseisult tähtsamad värvid jagunevad järgmiselt:

- 1) Metalloksüüdivärvid
- 2) Mineraalvärvid
- 3) Keemilised värvid
- 4) Orgaanilised värvid

Maalijale kõige tähtsamad värvid.

Tsinkvalge. Mis oma väljanägemiselt on õrnalt läikiv kerge, valge pulber. Keemiline nimi — tsinkoksüüd, mis saadud tsinkmetalli põletuse tagajärjel, kus hapnik temaga ühinedes, moodustab valge aine. Tsinkvalge on väga kestev värv. Puhtalt, kui ka segatuna teiste värvidega, õhus ei muutu. Pika-peale läheb kõvaks. Annab väga ilusa puhta tooni. Küll ei kata ta mitte nii hästi, kui mõni teine valge, ja ei kuiva õlidega mitte nii ruttu. Maalimiseks on oma kestvusega kõige vastupidavam. Ei ole mürgine. Müügilolevale tsinkvalgele lisatakse mõnikord juurde teisi aineid, nagu: savi, marmori ja muud. Neid lisandeid võib ära tunda, kui üks osake segada väävelhappesse. Seal tsinkoksüüd ühinedes happega, jätab lisaained lahustamata.

Tinavalge. (Tinakarbonaat) saadakse seatina põletamisel umbes samuti kui tsinkvalge. On väga raske ja mürgine. Oli vanaaja tähtsam värv; uue-
mal ajal leiab vähe tarvitamist. Mõned ei tarvita teda enam üldse. Katab küll hästi, kuid muutub ajajooksul õhust kokkupuutuva väävelvesiniku mõjul tumedaks või hoopis mustaks. Väävliühendust omavate värvidega ei tohi teda sugugi segada. Segatuna teiste värvidega läheb ikkagi vähe kollaseks. Kuivab ruttu.

Kremservalgeks nim. värvi kohanimetuse järel. Üldiselt sama mis tinavalge. Kuid on, juurelisatud savide ja muude ainete kaudu, hinnalisem kui tinavalge. Tarvitatakse segamisteks või valgete värvilaikude mitmekesistamiseks tsinkvalge suhtes.

Kollased värvid.

Kroomkollane. (Kroomhaputina) Metalloksüüdvärv. Saadakse tina ja kroomi ühendamise kaudu. Raske ja mürgine. Ei ole vastupidav. Omab alguses ilusa kollase läike, pärastpoole muutub rohekamaks. Tarvitatakse segamisteks. Tuntakse mitmeid toone, helekollasest kuni oranžini (kroomoranžkollane).

Neapelikollane. (Antimoonhaputina). Valmistatakse keemiliselt. Ennemalt saadi teda vulkaanilistest ollustest. On kõige ilusam helekollane. Tuntakse ka mitmesuguseid varjundeid: hele, rohekas ja punakas. Raske värv. Muidu vastupidav, kuid ühineb kergesti looduses oleva väävelvesinikuga. Peab hoidma kokkupuutumist raua, tsingi, inglistina ja väävliga, mille tõttu läheb tumedaks. Tihti pakutakse tema asemel maalijale teisi värvide ühendeid.

Kadmium. Väävli ja kadmiumi segu. Kunstnikkude ihaldatud värv. Tuntakse samuti mitmeid seltse: tsitronkollane, tumekollane ja oranž. Kardab tina- ja vaseühendusi. Väävelvesinik tema peale ei mõju. Kõigeparemini kõlbab segamisteks. Tsitronkollane on kõige kahtlasem. Tumedad sordid on püsivamad.

Indiakollane. Kõige puhtam orgaaniline värv. Võib julgesti tarvitada segamisteks, kui ka puhtalt. Nimi tähendab ta päritolu. On kerge, kallis ning vastupidav.

Jaune brillant (loe: žoon brijaang). Hiilgav värv. Seisab koos kadmiumist, neapelikollasest ja valgetest värvidest. Pole vastupidav.

Ookrid. Neid kaevatakse maapõuest. Seisavad koos mitmesugusest savist ja rauaülihappenditest.

Nad on kestvad värvid, mida tarvitati ammust ajast. Kuid nad ei oma seda läiget, mis olid eelmistel kollastel. Tuntakse väga mitmeid sorte. Peamised oleksid: kuldooker, hele ooker, hele ooker põletatud, tume ooker, ja tume ooker põletatud. On ka keemiliselt valmistatud mitmesuguseid ookreid.

Punased värvid.

Tsinoober (Väävliselavhõbe). Heleda läikega tulipunane raske värv. Katab hästi, kuid kuivab aeglasemalt. Leidub looduses kivina. Enamuselt müügilolev aga on valmistatud kunstlikult. Värvuse poolest küllalt hea, segamistes oldagu temaga ettevaatlik, iseäranis tinavärvidega. Tuntakse mitmesugustes vähe erinevates toonides.

Krapplakk. Alizariinühendus. Väga kerge ja ilus tumepunane värv. Valmistatud ühe krappnimelise taime juurest. Kõige kindlam ja vastupidavam taimelakkvärvidest. Kuid mitte täiesti vastupidav. Maalimiseks tarvitatagu ainult puhast krapplakki. Kallis värv. Tarvitatakse vähesel määral. Uuemat ajal valmistatakse teda kivisöest, mis sama hää kui orgaaniline.

Karmiin. Saadud Mehhikos ja Kalifornias teatava kaktuse peal elutsevatest putukatest. On kallis, ihaldatud krapplaki sarnane värv. Ei kannata pidevat päikese valgust. Muutuv, millepärast ei leia enam tõsiste kunstnikkude poolehoidu.

Inglispunane. Põletatud tumeookri sarnane, kuid jõulisem. Segamisteks tarvitatav. Väga usaldatav värv.

Caput mortuum. Surnupea. Samuti kui inglispunane raudoksüüdi ja saviühendus. Katab hästi. Segamistes jõuline. Kindel värv, nii kui kõik ookri-seltsid.

Sinised värvid.

Ultramariin. Kunstlikult saadud värv. Valmistatakse väga mitmesugustest ollustest, nagu: räni-muld, alumiiniumsavi, naatrium, väävel ja muud. Tuntakse mitmesuguseid sorte. Annab väga terava sinise värvuse. Vastupidav, kuid paksult pealekan-tuna läheb valguse mõjul palju heledamaks. Segatuna ei muuda värvust. Mõnede arvamiste järele ei tohiks teda segada tinavärvidega. Ennemalt saadi teda kivist (lapis lazuli). Oli nii kallis et vanaaja kunstnikud otsid teda raskuse järele võrdselt puhta kulla raskusele. Nüüdne kunstlikult valmistatud ultramariin ei jää loomulikust taha.

Koobalt. Tore sinine. On tuntud koobaltmetalli ja savimuldadest saadud. Vastupidavuselt ületab ta kõik teised sinised. Valgust ei karda. Kõlbab hästi heledate toonide segamistel.

Preisisinine. (Tsüaanraud). Tugev, vähe rohekat ilmet omav sinine. On segamistes väga mõjuv. Valguse käes võib ärapleekida, kuid pimeduses muutub uuesti endiseks. Mürgine.

Berliinisinine on peaaegu sarnane; pole mürgine.

Mineraalsinine. Sama mis preisi- või pariisisinine. Teatavate lisanditega.

Indigo. Tume sinine. Saavutatakse teatavatest taimedest. Väga kerge, suuremat vastupidamise võimet ei ole. Rohkem tarvitatav akvarellvärvina.

Rohelised värvid.

Tsinooberroheline. Koobaltoksüüdi ühendus tsinkoksüüdiga. Ülesleitnud Rinmanni poolt. Nime-tatakse ka koobalt- ehk tsinkroheliseks. Hele ja

tume. Annab mitte täiesti puhta tooni. Katab kau-
nis hästi. Võib tarvitada segamisteks.

Kroomroheline. Kroomoksüüd-roheline. La-
seb puhtalt ning segatult valgega teha endast väga
omapäraseid, ehtsaid rohelisi toone. Küll ei ole ta
vase- ehk arseenikvärvide teravate värvustega võr-
reldav, kuid muidu on ta puhtas kroomoksüüdi ole-
kus vastupidav ajale ja valgusele. Sama vastupi-
dav ja ilus on ka kroomoksüüd-hüdraat. Nimetatud
ka smaragd — ehk permanentroheliseks. Omab häa
lääbipaistvuse.

Rohelinemaa. Kaevatakse samuti kui ookrid
maapõuest. Omab põletamata olekus oliiviroheka
värvuse. Põletatult muutub pruuniks. Uuemal ajal
vaatamata vastupidavusele vähe tarvitatav.

Teised mitmed vaserohelised, nagu: šveinfurti-,
kattev-, Veronese- ja paljud teised omavad ilusa
läbitungiva tooni. Tarvitamiseks küllalt kõlbulikum
kui silmas peetakse segamisreegleid. On väga mür-
gised ning omavad vastupidamisevõimet.

Pruunid värvid.

Terra di Sienna. Itaaliast leitud maakoha jä-
rele üks parimaid ookriseltse. Põletamata Terra di
Sienna läheb harilikust ookrist vähe lahku, on na-
tuke hiilgavam. Katab väga vaevaliselt. Kõige pa-
remini kasutatav on ta laseerimiseks, pealemaalimi-
seks ja segamisteks.

Põletatud Terra di Sienna. Mõnede oma-
duste poolest sama kui esimene, omab juba puna-
kaspruuni värvuse. On maalijale möödapääsematuks
vahendiks, iseäranis portree ja maastiku juures. Laseb
ennast lugematuteks peeneteks toonideks segada.
Katab paremini kui põletamata. Mõlemad vajavad
valmistamiseks rohkem õlisid kui teised värvid.

Umbrad. Mitmet sorti kaevatud savimullad. Nii loomulikus, kui põletatud olekus kujundavad mitmesuguseid, halle, rohekaid, punakaid ja pruune värvusi. Odavad värvid. Vaatamata vastupidavusele, modern-paleti poolt peaaegu kõrvale jäetud.

Kasellpruun. Värvuselt pea sama mis pruun-umbra, kuid tollest hiilgavam. Pole suuremat kattejõudu. Saadud Saksamaalt Kölni ja Kasseli lähedalt maast pruunsöena. Odavuse poolest laialt tarvitav. Võimaldab ilusama tumepruuni tooni. Pikema aja järele võib vähe muutuda.

Asfalt ja muumia. Mõlemate nimed tunnis-tavad nende päritolu. Võivad anda otstarbekohasemaid varjundeid. Oma vastupidavuse poolest aga mustaks muutuvad ning hävinevad. Ettenägelik kunstnik neid üldse enam ei tarvita.

Mustad värvid.

Luumust ehk elevandiluumust, mõlemad saadud kont- ehk sarvolluste kunstliku põletuse kaudu. Omab vastupidavust. Võib tarvitada segamisteks. Maalitehnikas mõnikord üldse ei tarvitada musta.

Kiirus. Väga mitmesuguses olekus kerge must. Saab valmistatud õlide ja süte põletamisel. (Korstna nõgi on kõige jämedam sort sellest värvist). Ei oma sügavat musta värvust. Katab hästi, nagu kõik mustad.

Teised: Pariisimust, viinamarjamust, korkmust. Saadakse nimetatud ainete põletamisel. Omavad rohkem või vähem musta ehk sinakama värvuse kui kaks esimest.

Õlid.

Värvide valmistamiseks tarvitatakse sideainena mitmesuguseid kuivava ning äraaurava omadusega

õlisid. Neid tarvitatakse ka värvide lahjendamiseks või muudeks maalitehnilisteks otstarbeteks. Kuivamise kiiruse järele leiame kahte sorti õlisid. Esi- mesed: linoalhapperikkad: linaõli ja kanepiõli. Tei- seks: linoalhappevaesed, mis mitte nii ruttu ei kuiva, nagu: mooni- ja päevalilleõlid.

Linaõli. On kõige tähtsam oma vastupidavuse ning kõvaks, painduvaks kattedevahendiks muutumisega maalimis- ja värvimistöodel. Linaõli saadakse lina- seemnete pressimisel. Külmi pressimine annab kõige puhtama tarvitatavama õli. Kuna aga pressimine kuumalt ei paku maalimisvärvidele head materjali. Linaõli omab helekollase läbipaistvuse. Värske õli on visa kuivama. Sellepärast teda pleegitakse. Võe- takse läbipaistev klaasanum, kallatakse õli sinna sisse ja asetatakse vabalt valguse kätte. Ajajooksul läheb siis õli veel heledamaks. Õhus olev hapnik ühinedes hapendab, muutes teda paksemaks. Sar- naselt saadud õli on kohasem maalimisvahend. Ruttu kuivades, ei tee ta värvidele kahju. Kasu- mõttes lisatakse temale juurde isegi kõige hele- damaid mitte äratuntavaid mineraalõlisid, mis vär- videle toovad kahju. Sellepärast oldagu ostmisel ettevaatlik.

Mooniõli. Tähtis õli, mida peetakse peene- maks vahendiks üldse. Mooniseemnetest valmistatud samuti kui linaõli. Omab peale puhastust vähe hele- kollaka või veesarnase läbipaistvuse. Kuivab aega- mööda. Tarvitatakse peasjalikult segamisteks. Mõ- nede teadlaste arvamisel ei ole nii vastupidav kui linaõli, võimaldavat lõuendil pragude tekkimist. Muidu puhtas olekus väga hinnatav ja kallis.

Pähkliõli. Samuti puhastatult läbipaistev kui mooniõli. Saadud kreeka pähklitest. Vastupidavu- selt üks parimaid. Keskaegsete kunstitööde alal-

hoid võlgneb suurelt tänu selle õli pruukimisele. Praegu jälle näib võitvat suuremat poolehoidu. Kuivab paremini, kui mooniõli.

Kanepiõli. Valmistatud kanepiseemnetest külma ja kuumaga pressimise kaudu. Omab pruunika läbipaistvuse. Põlis puhtaks klaarida on teda raske. Tarvitamist maalimises leiab vähe.

Päevalilleõli. Päevalilleseemnetest pressitud hea lõhnaga, kuld kollase läbipaistvusega, pikkamööda kuivav õli. Võib jätta järele, peale kuivamist, vähe kleepuva pinna. Kasutatav heledamate ja puhtamate sortide näol, segamisteks või valgete värvide valmistamisel.

Tärpentiiniõli. Omab terava lõhna. Lähipais-
tev ehk vähe helekollakas. Puhastatud olekus kasutatav segamisteks, lahjendamisteks. Ka kohane maalimisriistade puhastamiseks. Teeb õlivärve voolavamateks ning võimaldab juusjoonte tõmbamist. Peamine paljude õlilakkide valmistamisel. Saadud destilleerimisel okaspuudest ehk nende nõeltest.

Värvide ja lakkide lahjendamiseks on hakatud tarvitama ka mineraalõlisid. Tähtsamad oleksid: petrooleum ja nafta puhastatud olekus.

Kuivatamise materjalina tarvitatakse värvides sikatiive. Nad sisaldavad hapnikurikkaid õlluseid. Kui tarvis on mõnd tööd ruttu lõpetada, ehk õli kiirelt kuivatada, siis aitab isegi mõnest tilgast värvidele juurdelisamisest, kuigi nad maalile ei ole kasulikud. Müügil on nad mitmesuguste sortide all (maalrisikatiiv, Siccatif de Courtrai, Siccatif de Harlem jne).

Lakke pruugitakse maalipinna kattedeks kahjulikkude mõjude vastu. Nad annavad pinnale toreda läike. Otstarbekohase ümberkäitumise tõttu võivad nad tuua kasu. Need on mitmesugused lina-

õlis ja tärpentiinis sulatatud vaigud. Parimateks loetakse maalimisotstarbeks valmistatud kopaal-, dammar- ja mastiks lakid.

Lõpuks värvide ja lakkide painduvuse ning kaitse mõttes lisatakse veel parajal määdul juurde lõhnavaid palsameid. (Kopai, Kanaada jne).

Värvide valmistamine.

Nagu juba tähendatud, hõõrutakse värvipulbrid maalimisotstarbeks õlidega segi. Müügile tulevad maalimisvärvid tinatuubides. Parimad värvid valmistatakse Inglis ja Prantsusmaal, ka Hollandi omad on tuntud headuses. Meile kättesaadavamad on Saksamaa värvid, mis on küllalt kasutamiseväärsed, kuid peenemat töötajat ei rahulda.

Värvide valmistamine on omaette laiaulatuslik tööpõld. Vabrikud kasu mõttes omi parimaid retsepte ei avalda. Suuri teadmisi läheb vaja, et teha häid värve.

Kes hädakorral ise mõtleb värve valmistada, see ostku värvikauplustest värvimulde ja tinatuube; kui mooniõli kalliks läheb, siis võetagu maalimisvärnitsat või puhastatud linaõli. Muretsetagu vähemalt ruutjala suurune kivist või klaasist plaat ja tükk lamedapõhjalist kivi või marmorit, süstikuks. Plaadi peal segatakse õli ja värv lipitsega segi ning alustatakse süstikuga hõõrumist. Hõõrutakse nii et keskele jäetakse suurem kogu, mille ümber süstikuga sõõre tehakse, vähehaaval värvi alla ajades. Mida kauem hõõrutakse seda paremaks läheb värv. Esimeseks korraks võib valmistada ka õli ja värvipulbriga üksinda. Ollakse aga juba neist värvidest mitte rahuldatud, siis lisatagu veel kallimaid õlisid (moonioõli, pähklaõli) ja tärpentiini juurde, ka tükike tärpentiinis sulatatud vaha annab paremust. Juurdelisada võib igale värvile ka paar tilka kopaipalsa-

mit. Hea värv peab pintslist hästi välja voolama, kohe maalipinnale külge hakkama; ei tohi näidata kleepumist ega venimist. Mida rohkem õlidadele ja värvidele osatakse juurde paigutada häid lisaineid, seda parem ta saab. Käsitlemisel ettevaatust mürgiste värvidega.

Värvide teooria.

Kui tahetakse täpsaid toone, segatakse algvärvid sageli valgega (tsinkvalgega).

Segada võib ainult kahte värvi, äärmisel juhul kolme. Üle selle maalitehnika enam ei luba.

Nii annavad kollane ja sinine — roheline. Kollane ja punane — oranži. Punane ja sinine — violeti. Sinine ja pruun — musta. Punane ja must — pruuni. Mitmevärvisevad — mingisuguse halli.

Värvide loomulik järjekord on: kollane, roheline, sinine, violett, punane.

Paljud värvid pleekuvad päikese käes. Kõige enam punased.

Optilisest seisukohast tuntakse kolme alusvärvi: kollane, punane, sinine. Nende paarisvärvid segatuna annavad segavärve. Näit.: kollane ja sinine — roheline. Kõik kolm alusvärvi koos, kus üks omab suurema mõju kui teised, nim. kolmikvärvideks ehk pehmendavateks. Must, hall ja valge jäävad keskendavateks ehk neutraalseteks.

Kaks värvi mis segades annavad halli värvi ja värviringis seisavad teineteise vastu nim. täiendusvärvideks. Näit.: punane ja rohekas-sinine. Kõrvuti seatuna ilma segamata ja üldse värve, mis omavahel tugevalt erinevad; näit.: must ja valge, kollane ja violeti nim. kontrastvärvideks.

Ilu mõttes pruugitakse dekoratsioonis alusvärve väikeste pindade katmiseks. Segavärve aga vähe suurematele. Kuna kolmikvärvid lähevad kõige suurematele pindadele; nagu maja fassaadid ja muud.

Üks võetud kolmikvärv harmoneerib kõige rohkem sellega, mida seal sees kõige vähem. Näit.: oliivirohelisele sobib oranž ehk tema osad, kollane ja punane. Muidu värvide harmoonias päris kindlat seadust ei ole. Igaüks käib oma tunde järele. Iga rahvas sallib oma värve. Sakslane Ostwald leidis, et harmooniline tähendab — korrapärane.

Tundelise mõju järele kutsutakse punakaid värve soojadeks, kuna sinakaid külmadeks.

Heledad toonid torkavad rohkem silma ja teevad asju suuremateks. Tumedad on vähem silmapaistvad ja teevad vähemaks. Ühed tungivad rohkem esile, teised jälle jäävad tahapoole. Ritta asetatud ühesuurustest värviribadest tungib rohkem esile kollane, siis punane ja tahaplaanile jääb sinine ning teised tumedamad. Et tumedad näitavad kaugemal olevat, kui heledad, siis reljeefsuse esiletoomiseks peab silmas pidama igasugu rantide ja täppide mõju suurtel pindadel.

Segatult omavad õlivärvid teistmoodi väljanägemise kui pealepandult üksteisele. Kus pealmine laseb alumisel vähe läbi paista. Sarnast värvide efekti kutsutakse laseerimiseks, mida kasutasid oht-ralt vanad meistrid.

Akvarellis on see tehnika paberi läbipaistvuse tõttu praeguseni domineeriv. Sest mõned värvid ei salli seal üldse segamist.

Et keemilise protsessi tagajärjel õlis, värvid palju ei muutuks, tuleb silmas pidada mõnda reeglit.

Ei tohi neapelikollast segada kadmiumiga. Kadmiumi ei tohi üldse sagada tina ja vasevärvidega. Preisisinist ei või segada kroomkollasega, läheb

mustaks. Tsinoobrit (punast) mitte tinavärvidega ja berliinisinisega. Kremservalget (tina) kadmiu- miga. Indiakollast mitte tinavärvidega.

Maalipõhi.

Sagedamaks maalipõhjaks pruugitakse lina- või kanepiriidet. Väiksemate formaatide juures on sobi- vam peenema toimeline, suurematele jälle jämedam, isegi viljakotiriide. Võetakse ükskõik missuguses suu- ruses puust raam, tõmmatakse riie sinna peale. Sellele poolele kuhu riie tõmmatakse, on soovitav raami ääred sissepoole viltu ära lõigata, et lõuend puutuks ainult väliste servade külge. Lõigatakse välja raami suurusele vastavalt tükk riidet, nii aga et riie oleks raamist vähekene suurem. Siis võe- takse väikesi naelu. Peale lüüakse neid riidele raami väliskülgedel keskelt äärte poole. Esiteks lüüakse niimoodi kinni üks külg, siis kõvasti sir- geks tõmmates vastav pool ja lõpuks kaks otsa- külge, riidet alati pingutades.

Paremaks võib pidada sellekohast valmistatud kiilraami. See laseb ennast igal ajal nurkadest kii- lude abil laiemaks ajada. Temaga saab valmistada igal krundeerimisviisil sirget lõuendit. Kuid aitab ka lihtraamist.

Kui riie peale tõmmatud, on teda vaja kruntida. Selleks kõige lihtsam ja kohasem on puhtast tislerialiimist ja kriidist läbikõõrdetud veega soe vedelik. Mida laia pintsliga ruttu peale määratakse. Pärast läheb see kangeks nii et lõuend käega ko- putades aina kõmiseb. Silmaspidama peab liimi parajust. Näppude vahel proovides, peab see soo- jalt tuntuvalt kleepuma. Tarvitada võib mitmesu- guseid kleepaineid. Ka puhtalt valge või kollase õlivärviga võib kruntida, kuid on kulukam ja aega- viitvam. Peale selle ei saa nii kõvat põhja. Pärast

võib veel liimikrundipõhi õliga üle tõmmata. Olgu tähendatud et õlipõhi lubab märga — märjasse maalida, kuna seda puht liimi- ja kriidipõhi vaevalt võimaldab.

Lõuendi asemel tarvitatakse ka suure eduga papp- ja puupinda. Viimane aga tuleb kõige kallim. Neid kruntida tuleb pea samuti kui lõuendit. Pappi kruntida on soovitatav puhta liimivee ja vähekesse jämeda kipsiga, et pind muutuks karedamaks. Ka õlitatud ja ettevärvitud paks paber on selleks kõlbulik.

Tarvisminevad riistad.

Maalimisjalg. On igaks juhtumiseks tarvilik lõuendi ülesseadmiseks. Kujutab enesest kuni kahe meetri kõrgust kolme haruga pukki, millel kahel esimesel küljel augud ja pulgad sees pildi kõrguse määramiseks, kolmas haru on toeks. On seda parem, mida rohkem loodis tema asend. Tuntakse neid mitmesuguses suuruses. Ühed püstloodis, suured ja massiivsed ateljees töötamiseks, teised jälle harilikud igapäevased. Ja isegi koguni väikesed kokkupandavad väljas ja kodus istutöötamiseks.

Palett. Värvilaud. Värvide segamiseks ja pealhoidmiseks. Mitmesuguse suurusega ovaalsed või neljakandilised. Ühes nurgas pikergune auk pöidla läbiajamiseks ja kinnihoidmiseks.

Valmistatud harilikult kallimatest puudest ehk mitmekordsest vineerist. Peavad omama õlitatud või poleeritud sileda pinna.

Metallist paletid pakuvad ka omajagu paremusi, kuigi neid nii ei pruugita. Iseäranis kerguse poolest soovitatav oleks alumiiniumpalett.

Pintslid. Maalijale kõige tähtsamad riistad. Nõuavad teadmist muretsemisel. Nüüdsel ajal kaks seltsi maalimiseks vajalikumad. Nimelt lapergused

ja ümmargused peened harjaspintslid. Neist kõige kohasemad lapergused. Soetamise juures vaadatagu et harjased oleksid küllalt peened ja et otsad hoiaksid keskelt kokku. Sõrmeotsaga kergelt ületõmmates saab sellest aru — karvad ei tohi lahku jääda. Muretsetagu neid igas suuruses. Kusjuures suuremad pintslid, kuid mitte väga suured, oleksid rohkem eelistatud. Ka mõni ümmarik harjaspintsel läheks vaja.

Teised, määra ja nugise pintslid tarvilikud ainult iseäralikkude peenikeste tööde jaoks. Algaja ärgu neid kohe muretsegu.

Maalimiskast, värvide, pintslite, paleti ja õlide kooshoidmiseks. Valmistatud enamasti puust. Papist ehk plekist ei ole nii sobivad. Kohaltõotamiseks kõlbulikud suuremad, väljas skitseerimiseks aitab aga kõige vähematest. Peavad sisaldama peale värvide, tagavaraks tärpentiini, sikatiivi ja mõnda õli. Tarvilik oleks ka palettnuga värvide kokkuajamiseks paletil, samuti maalimiskepike käe hoidmiseks ja metalltopsikesed kinnitusega paleti külge, pintslite puhastamiseks, tärpentiinis ja petrooleumis.

Ruum. (Ateljee.)

Mitte igalühel ei ole võimalik kasutada kunstniku ideaalset töötuba — ateljeed. Kuna ruumi küsimus on tõsisele töötajale põhjapaneva alusega, siis peab osatama puudustest üle saada. Ja nimelt katuse valgusega avar ruum on juba vanemast ajast nõuetav.

Kõigepealt olgu ruum alati valgusküllane, mida võimaldab katuse valgus või suur aken. Harilik põhjapoolse suure aknaga elamistuba võib otstarvet täita. Et kõiki liiki töösid toimetada, on mitme aknaga tuba parem. Kus valgust reguleerida saab mõne akna kinnikatmisega. Aknad peavad

olema kõrged. Portreede ja üksikasjade maalimiseks aitaks üheaknalisest toast. Iseäranis oleks üheaknalises toas algajal kergem varjude äramääramisega lõuendile. Mitmeaknalises toas, kinnikattes teised, saab ka väga varjurikast ja huvitavat kontrasti. Kuna aga kompositsioonide maalimisel, kus figureerivad loodus ja vaba õhk, on tarvilik mitme akna ehk katuse hajuv valgus. Lõpuks ühe valgustandva akna alumise osa kinnikatmine suurendab efekti.

Seinade värv on mõõduandev. Täiesti valgeks värvitud seintega tuba, asjade modeleerimisel segab ära loomulikud refleksid. Algajale sarnases toas töötamine on kahjulik. Ei ole sündsad ka mitmesugused heledad teravvärvilised ühetoonilised seinad, näit.: punased. Kõige sobivamateks tuleb lugeda tumedamaid ehk segavärvilisi seinu, valge laega. Neis võib takistamatult toime tulla igasuguste käsitamisiisidega.

Avarust peab ruumis niipalju olema, et võimaldada tööde vaatamist kaugemalt ja võrrelda neid maalitava objektiga.

Maalimise alustamine.

Kui lõuend korralikult ettekrunditud, märgitakse peale soovitava asja piirjooned. Figuuri või portree juures kalkuleeritakse kauemini. Teatav asi peab omama lõuendil kõik loomulikud seisakud ja vahekorrad. Peenikeste üksikosade esiletoomine pole tarvilik, rikub isegi üldmuljet.

Kunstiline eelharjutus on teatavate esemete modelleerimine. Selleks seatakse lauale mõned lihtsad asjad või taimed. Ka võib ees seista teine inimene. Määratakse kindlaks kujutatavate asjade kaugus maaliast. Kuigi alguses näitab olevat raske vastavate asjade ja pooside seadmine ning sobivama valguse — varju leidmine nõuab teinekord peamurdmist.

Harilikus toas, võrreldes asjade suurus, võib kaugus olla poolteisest meetrist kuni kolmeni. Väljasmaalistamiseks on see muidugi teada piiramata. Et edasitagasi rutemini saaks käia, sündigu töötamine esialgu seistes.

Värv tuuakse tarviduse järjekorras paletile. Võetakse lapergused pintslid ning tõmmatakse peavarjud ja heledamad kohad järgimööda üldiselt lõuendile. Kui värv pintsliste mitte paras ei ole võtta, siis kallatakse sinna õli juurde, seda läbisegades.

Värvide ja pintsliste korrashoid.

Et kulu oleks minimaalne, on värve ja pintsleid tarvis otstarbekohaselt hoida. Töö väärtus tuleb sellega omajagu hinnalisem.

Maalimiskast on kindlam hoiukoht. Iga värv ja pintsel on seal omal kohal ja käepärast võtta. Ateljees töötamisel oli varemalt moes pintsleid puhtalt savist potis hoida, varred põhjas, karvapoolsed otsad üleval. Värve võimaldab puust kast temperatuuri mõttes palavuse ja kuivuse eest teataval määral kaitsta. Isegi tuubivärvid võivad, kui neid napilt pruugitakse, aastate järele paksemaks minna ehk hoopis ära kuivada, vaatamata õhukindlale tinakestale. Lahtisi topsidesse segatud ja hõõrutud värve peab hoidma järjekindlalt vee all. Kuid teatava õhu hapenduval mõjul, värv muutub pikema aja järele ka vees. Seda aga võimaldab kõrvaldada ainult õlide pealekallamine. Paletile kantud värvid võivad koos paletiga samuti alal hoiduda kuivamisest vee all. Seda muidugi sel korral, kui värve on kahju raisata ning tahetakse jätta raskemini segatuid teiseks päevaks. Palett aga olgu siis metallist.

Pintslid tulevad igakordse töö lõpetuse järele puhtaks pesta. Pestakse neid harilikult sooja vee ja seebiga ühehaaval ehk korruga mitu, hõõrudes

karvadega seebi pinda. Lihtsamalt saab läbi, kui veerand tundi enne töö lõppu leotatakse üles klaasi või tropsi vee sees tükike rohelist seepi. Pistetakse siis pintsliga otsad sinna samapaljuks ajaks, loputatakse paar korda, kallatakse pärast veel puhta veega üle ja pühitakse lapiga kuivaks. Et nad igakordsel pesemisel rohkem kuluvad, siis on loputamine kasulik. Petrooleumis ja tärpentiinis värvi väljaloputamine oleks veelgi kergem kui neid igapäevase tarvituse juures, nädalas üks kord seebiga pestakse.

Lihtsalt vees ja õlides horisontaalses olekus pannitaolises nõus ilma pesemata leotamine igakordse pruukimise järele, pole kuigi aegaviitev. (Soovitav mooniõlis.) Aga pintslite vastupidamisele ja maalitehnikale pole see viis just kasulik.

Värvidest pühitakse palett peale töötamist hoolsalt õlidega ja lappidega puhtaks.

Maalitehnika.

Paletile kantud õlivärvidest võetakse neid laperguse pintsliga ja tõmmatakse vastavalt asjade nõudele ettekrunditud maalipõhjale värviribad, laigud, kriipsud. Lõuendil olevat sõejuonistust võrreldakse maalitava asjaga, otsides viimaselt värvide ruumilist ulatust. Värvipindasid tõmmatakse võimalikult julgelt laia pintsliga.

Palett võetakse pahemasse kätte, põial august läbi. Vedelaltjooksva värviga hoietagu pintslivars kõrgemal karvadest, tõmbed olgu siis alt ülesse. Muidu harilikult tõmmatagu ülevalt alla.

Värvisid lõuendile jaotama hakatagu tumedatest kontrastidest peale, järk-järgult heledamatele ülemineks, jättes kõige viimaseks valguse refleksid. Iga vähegi erinev toon võetagu uue puhta pintsliga, et ära hoida värvide määrdumist. Osav maalija ei saa selle reegli vastu eksida; mingi aega

küllalt kaotsi puhta pintsli otsimisega või vana välja-
loputusega.

Värvide lõuendile töötamine sünnib mitmet
moodi. Üks sagedam ja kestvuse poolest kindlam
viis on märga — märjasse maalimine; tumedad
kohad kantakse kõik õhukeselt ja kuivemalt maali-
põhjale, siis tõmmatakse juurde heledamad. Lõpuks
kui pind juba täiesti ülemaalitud, töötatakse teistele
värvidele sisse veel heledamad ning tumedamad
kohad. Ei saada ühekordse viimistlemisega valmis,
siis viiakse maal järgmiseks päevaks väga niiskesse
ehk külma pimedasse ruumi, kus värv jääb kuiva-
mata. Märg — märjasse annab ilusaid värvide üle-
minekud, ka sel korral kui toonid on ebakindlad ja
järsud. Kõik näib sarnases tehnikas ühtlasena välja-
valatud. Temas täiuslikkust saavutada, mille eelnõue
oleks võimalikult rutuline tööalustamine ning lõpe-
tamine, tähendaks väga suurt maalimisoskust. Algu-
ses ärgu harrastatagu sellist käsitusviisi.

Vana maalitehnika tunneb mitmekordset üle-
maalimist. (Vanades õpperaamatutes alus- ja peale-
maalimine.) On algajale soovitamam käsitusviis.
See tehnika lubab ka saavutada kõige täiuslikumat,
maalialal.

Esimesel päeval maalitakse kõik üle. Järgmi-
sel korral tõmmatakse kuivanud pinnale täpsemad
varjud ja valgus peale; töötatakse puhtamalt välja
mõnda osa. Selle ärakuivamise järele parandatakse
veelgi, kuni töö lõpulikult rahuloldav. Sel viisil on
halb omadus, et värvidel pole aega enne järgmist
pealetõmmet päris kõvaks kuivada, mille tõttu pind
lõheneb. Leonardo da Vinci ja teiste õlimaalid on
seepärast pea täiesti lõhenenud. Päris kõva peale
maalimine ei soodusta lõhenemist. Kuivamise vahe-
ajaks on soovitav vähemalt ühenädalane ajapikkus.
Üldiselt hoidudagu pealemaalimisest poolelikuivanud

sitkele värvile, kuna pragunemise tagajärg siis kõige suurem.

Paletil värvide üksteisesse segamine on mõõduandev kogu maalitehnikale. Pea kõik värvid tulevad täpsema töötamise juures läbisegada. Ainult mõned kohad lõuendil lepivad puhtate segamatute värvidega. Pikaajalist vilumust läheb tarvis kui jõutakse segamises korruga tabada sobivamaid toone. Mõni kunstnik oskab aga segamatuid värve asetada nii üksteise kõrvale, et kaugelt vaadates näivad segatuina. Mille saavutamine muidugi tingitud katsetuste tagajärjena.

Õrnade toonide üksteisse üleminek laiades pindades võib igat maalitöö-vaatajat. Segamisel peetagu silmas, et iga nõuetav pealekantav värvus oleks vähe teravam soovitatavatest. Nõnda tuleb töö jõuküllasem ja tõepärasem. Kuna kuivamisel värvid natuke teravust kaotavad.

Harilikus suve või toa temperatuuris kuivab enamjagu värve ära ühe päevaga. Värv loetakse kuivanuks, kui sõrmeotsaga puudutades, see ei kleepu. Ei taheta mõnda kohta sõrmega puudutada, siis puhutagu peale hingeõhku: kuivanud värv kattub kohe tuhmiks, kuivamata jääb endiseks.

Et värv rutemini kuivaks, näit.: külmas ruumis, siis lisatakse sikatiivi juurde. Soovikorral märga — märjasse maalida ehk palavas temperatuuris tarvitatakse segamisel jälle mooni- või päevalilleõli, kuivamise takistuseks. Tärpentiini lisamine soodustab samuti kuivamist, teeb aga värvid ka käsitatavamateks.

Kui omapäraselt ka värvitoonid võetavad ei oleks, peetagu silmas pildi tervikluse mõistet. Kõik osad olenegu üksteisest. Järsumad kontrastid näivad loomulikkudena, kui nad kannavad üksikosiühendavat iseloomu.

Maalimine pole looduse täpne kopeerimine, vaid inimese vaimu kaudu selle veel jõulisem ning suursugusem edasiandmine. Nii kuidas keegi individuaalselt väljaarenenud, sama isemoodi peegeldab ta lõuendil omi muljeid. Vastavalt aga annab lõuend ära isiku iseloomu. Mida suurem karakter, seda iseloomustavam, jõuküllasem kunstitööde.

Alguses, puhta õppimise mõttes, püütagu kõike edasi anda mõõdukama täpsusega. Pärastpoole näeb igaüks iseendast kõike isemoodi, kuid veel täpselt. Siis aga individuaalse väljendusviisi sõiduvees edasimineku kindlustatud.

Nähtu õhurikas edasianne lõuendil tagab poolmeisterlikkust. Kõikides objektides, isegi kõige lähimates ja pisemates olgu õhu juuresolek nähtuna pintslitõmmetelt. On õhurikast efekti raske saavutada, tuleb meelde tuletada, et sinised kriipsud puhast või segatud ultramariinis, kus neid üldse poleks vaja, pakuvad õhurikkust (kui teisiti seda ei saavutada).

Alati tuleb katsuda haarata ühe tõmbega suurt pinda. Laigud omaette ehk ühtesulades peenemate toonidega, loovad mitte loodusliku, kuid loodusele tõetruu maalilise asemiku. Maaline tähendab — laiguline. Lihtsat ühevärvilist pinda saab teha niimoodi huvitavaks, mitmevärviliseks, aga lõpuks jääb ta siiski ühetooniliseks, näit.: seinakujutamine. — See on kõikidele mitte kerge ülesanne.

Iseäralikkude tööde juures tuleb ette võtta suurte laikude peenendus. On alus otstarbekohaselt ettejaotatud, võimaldab sarnane peenendus värskust maalilisele küljele, üldmuljele aga mitte. Peenendatud maalitehnika oli vanade kunstnikkude käsitusviis. Üldiselt oli neile tuntud ka nüüdne tehniline pindade jaotus. Muidu poleks ju nende tööd tehniliselt ja kunstiajalooliselt hinnatavad. Restau-

reerimine nõuab tingimata sarnase viisi tundmist. Vanade meistrite peenendatud maalitehnika polnud mitte looduse täpsem kopeerimine, vaid selle idealiseerimine. Õppija ärgu proovigu seda enne üldmaailmset tehnilist oskuse kättevõitmist.

Varemalt töötati ka üks värv teisesse laiade silupintslite ületõmmete kaudu, piirjooned pea täiesti ärakaotades. Nüüd see käsitusviis enam midagi ei ütle.

Maalija kandes maalipõhjale kõige iseäralikumaid värvide vahekordi, taganeb sammu kolm-neli, et võrrelda uuesti tekkinud muljet. Möödapääsematult on ju maalid selleks, et vaadelda kaugusest. Vastupidiselt on see graafilistes töödes. Nähtuvad, lähedalt ebasoovitavad värvid, kaugel rahuldavad, siis võivad nad sinna jääda.

Algajal on kiusatus ruttu lõpetamisega. Teinekord jälle oskamatus põhjustab tööd lõpetanuks pidamist. Esimeste töökeste ruttu lõpetamine oleks lubatav, pärast poole mitte. Mitmekordses ülemaailmis-tehnikas mingi harjutustel aega kuupalju tahes. Ruttamine ei too millalgi kasu. Aja ära jaotamine igapäevase töötamise juures: nädala või paari peale, pikas töös enesega rahulolek, on kunstniku karakteri eeltingimus. Tööde viimistlemine nõuab sügavat vaimlist ja hingelist koospingutust. Vaimlise pingutuse töö peab olema energiline. Sest maalitöö pole mitte käsitöö — vaid vaimutöö. Kunstnik väljendab pintsliga, sule asemel, uusi kujutusvorme. Ta on valguse ja varjude luuletaja. Intellektuaalset seisukohast, pole loodusest võetavate motiivide ümbertöötamine veel mitte ülinsaavutus. Mitte looduslik, vaimne vormide esiletoomine, puht vaimlistelt motiividelt, on veel täiuslisem, vaevalt mõeldav saavutus.

Igas väljendusviisis julgelt saavutatud kergus avaldab suurt maailmset tehnilist meisterlikkust.

Enne lõplikku valmissaamist, kui vorm on küllalt täiuslik ja koloriit rahuldav, läheb ehk veel tarvis pikema vaatluse järele mõnede laikude juurdelisamine, kui tahetakse alla kriipsutada nii ihaldatavat maalilist sügavust.

Pärisvalmis maali õlilakiga katmine ei tee kahju. Kui ei ole seal just palju puhtvalgeid pindasid, siis ei muuda see maali värvusi.

Lakeerida tuleks värvi täieliku kuivamise järele. Enneaegu lakeerimine põhjustab pragude tekkimise. Isegi aastapikune kuivamine ei ole pikk. Kõrvaks kuivanud värvile määratakse lakk aeglaselt puhta laia lakeerimispintsliga ühetaoliselt tervele pinnale. Lakeerimine ja algkuivamine sündigu paremini maalipõhja horisontaalses olekus. Hoietagu tolmuse ruumi eest.

Erialad.

Maastik. Tähtsam ja õpetlikum maaliala. Pakub vabalt käsitamises suuremat mitmekesidust. Selle maalimises käidagu looduse järele . . .

Väljaminekul võetakse kaasa värvikast ja raamile tõmmatud väiksemõõduline lõuend. Sobivamat maakohta ärgu esialgu kaua otsitagu. Harjutuseks kõlbab lihtsam vaade. Istutakse maha ja märgitakse värvidega, peale sõejoonistuse, kõige olulisemad üksikasjad lõuendile. Väikesi esemeid väljajättes tõmmatakse pintsliga lõuendile, suurtes pindades, õhk, maapind, vesi, mets, puud, mäed: ruttu, tabavalt ning järsult. Värvidega tohib sel korral ka heledamatest peale hakata, näit.: taevaga. Seistes töötamiseks kinnitatagu lõuend mõne puu külge; tunni ehk paariline käeshoid, väsitab ülearu. Spetsiaalsele maastiku maalijale on vajalikud kokkupandav taburet, maalimisjalg ja selleks tehtud pika varrega maasse löödav päevavari.

Suuremate tööde looduses maalimine ja seal lõpetamine õnnestub, kui igapäev töötatakse ühesuguse ilmastiku otsimisel ühel kohal, teataval kellajal. Nii tehtud töö peegeldab keerulisemat looduse arusaamist. Kuna jälle rutulised visandid, märg-märjasse, oma värvide võrdlemata värskusega oleksid kõike ületamatud. Aga paremate visandite kodus ümbertöötamine, suurendamine ja viimistlemine on soovitav.

Et päikese ja õhuvoolude läbi maastiku iseloom ühtelugu muutub, siis peab seda visandil tabama — järsult ning kiirelt. Kasulikum oleks esimesel värvi pealekandmise momendil jäädvustada meelde mõni looduse variant ning edasi töötada suurelt osalt mälu järele.

Maastiku täielikul tundmisel saab ka mälu järele häid maastikvorme kombineerida.

Õhuperspektiivi jälgimisel lähedamad maaribad pakuvad järsumaid teravamaid toone, kaugenemisel lähuvad nad pehmemateks, kuna lõpuks õhu värvuse läbi hele sinisteks ja hallideks muutuvad. Taeva perspektiiv läheb samuti horisoni poole mahedamaks. Päikesepoolne koht on heledam, kollasem või punasem. Pilvede juures kantagu iga osake maalipõhjale vähegi erinevais varjundeis. Musta värvi taeva juures segamisteks ei kõlba üldse tarvitada.

Igaüks suudab teatavat looduse momenti näha isemoodi, sellepärast käidagu kujutamises suurelt osalt oma tunde järele. Kindlad ettekirjutatud reeglid siin palju ei ütle.

Puude üksikus kujutamises püütagu arusaada iga puu iseloomust, tema seisakust, oksade harunemisest ja lehtede hoiust. Hulga puude juures on raskem orienteeruda. Aluseks tuleb võtta ükskõik milline üksik keskelolev puu. Sellest väljaminees töötatagu edasi, üldmulje seisukohast isegi mõned hoopis väljajättes.

Päiksepaistelisel hommikul on värvid kõige kontrastsemad. Keskpäeval jälle selgem, loomulikum, üldisem asjade, värvide nägemine. Öhtupoole aga muutuvad värvid segasemaks, jahuseks tooniks. Päikese seisukohad kannavad taevas hommikul ja öhtul kollast, punast värvi. Kauged metsad, mäed paistavad päeva ja iseäranis öhtu valguses veel heledamad punakamad ühekauguse maapinna sinikast toonist.

Vabas õhus näitavad, lõuendile kantud värvid, vähem silmatorkavad kui ruumi valguses. Järgmisel päeval kodus vaadeldes, saab sellest hästi aru. Väljas võetagu igaks juhtumuseks toonid veel teravamad kui looduses, sest kõige heledamad õlivärvid jäävad looduse mõningatest refleksidest ikkagi palju maha. Sellepärast maalimist alustatagu nii tumedalt peale kui vähegi võimalik.

Figuur. Mille all tuleb mõista, igas olekus, elusolevusi. Nõuab maalijalt juba kindlamat vormitunnet. Joonistuse täpsusest sõltub siin terve edaspidine maalimine. Individuaalne vaba vormide ümberloomine võimalik ainult pikemalt saavutatud tehnilise oskuse tagajärjel. Alguses tuleb terve energia rakendada elavfiguuri uurimisele. Millele õieti põhjeneb kandvam osa kunstlisest haridusest.

Inimese kujutamine igas asendis, on põhjapaneva tähtsusega, mis tingib kehajoonte, seisakute, kehakatte, proportsioonide ja karakteristikute loomupärase esiletoomise. Elusolevuste esialgne poseerimine looduse järele kopeerimine on möödapääsematu järgnevaks pidevaks, loovaks tööks. Laiemates pintslitõmmetes igasugu aine sisulise arusaamisega edasianne on selle ülesanne. Nagu riided, kehanahk, juuksed ja muud.

Figuurile kokkukõlalise tagapõhja valmistamine tohib olla kõige vabamalt käsitatav.

Modelleeritava riidevoltide kombineerimine lubab ülesnäidata täit maalilikkust. Inimese kehavorme aga ei tohi nad jätta tagaplaanile. Sellepärast üldmuljete saavutustel oldagu alati ettevaatlik. Ei tekita kui ka ei kannata ju välja inimese nahk suuri reflekse maalilises käsitluses.

Loomade maalimine nõuab juba iseäralist indu. Millede esialgseks uurimiseks ja kasutamiseks kõlbavad valatud ehk täistopitud figuurid.

Portree. Täpseim ja raskeim kunstmaalimise osa. Peale figuurmaali oskust nõuab veel peenemat hingelist süvendustööd. Iga isiku karakterjoonte veel energilisem edasianne pole kõikidele täiesti kättesaadav. Piinliku harjutuse kaudu võidetakse meisterlikkus.

Kuna noort raskem tema karakteri otsimises kujutada, siis on see vanema inimese juures sellest kergem. Portreeks loetakse terve inimese figuur ehk peapoolne osa. Viimane sagedamini selle all mõistetakse.

Maalimine on eestvaates kõige raskem, küljpealt kõige kergem. Kergem talitusviis värvidega kui nad hoitakse enam-vähem ühesuguses raskuses; kõik pinnad näitavad kergelt vaevalt tuntavat üleminekut. Raskete toonide kasutamisel oldagu ettevaatlik. Nii ei kannata juukse, silmaterade ja kulmude must värvus iialgi puhast musta. Näiliselt igasugustele tumedatele juukstele vastaksid maali põhjal palju heledamad värvid. Kulmud võiksid kanda mingit lillakat tooni, ehk vähe kõvendatud näonaha värvust. Kuna huuled teinekord lepivad puhtavõitu punasega. Sama tagasihoid maksab heledate värvide juures. Peenemaks silma väljatöötamiseks võidakse tarvitada peenikesi nugise karvade pintslaid.

Töö viimistlemine võiks kesta ühest nädalast

igapäevase paaritunnilise töötamise juures, kuni mõne kuuni.

Individuaalne väljakujunenud käsitusviis ei tarvita mingisuguseid tõekspidamisi.

Nature morte (loe: natüürmort). Surnud loodus. Õieti asjade maalimine. Kergem, maaliliselt huvitavam ala. Pakub algajale soodsamaid harjutusvõimalusi. Et tähtis pole sisu, vaid vorm, väljendusoskus — rahuldab nature-morte maalikunsti omaette. Kas asju üksinda ehk grupeeritult käsitada, on ükstaspuha. Muidugi nõuab viimane suurema variatsiooni läbi rohkem arusaamist. Nii kõlbavad siia lilled, puu- ja aiavili, tapetud loomad, linnud, kipsfiguurid ja muud asjad.

Pikemaks ajaks lauale seatud asjad või lilled mõnesuguse värvilise voltilastud riidelinaga võimaldavat rahulikku töötamist.

Arhitektuur. Igasuguste ehituste sisemine ja välimine kujutamine. Sisemine, nimetatud ka interjööriks. Maaliliselt täpne või ebatäpne nähtu edasianne. Nõuab perspektiivi tundmist ja õpetab praktiliselt perspektiivi seadusi. Et saada hakkama igas olukorras arhitektuuri loomises, läheb vajalikuks tundma õppida ehituskunsti vorme.

Mariin. Vee maalimine, merede, kaljude ja laevadega. Lainetuse seaduste tähelepanek. Tornis ja vaikuses vee läbipaistvuse kujutus. Nõuab kestva uurimist, samuti kui maastiku juures. Esiteks raske aru saada.

Kompositsioon. Kõikide teiste alade kokkuvõtlik edasianne. On õieti asjade maalimine mälu järele, kusjuures loodust mitmet moodi järelaimatakse. Kompositsioon peab andma tervikliku dekoratiivse mulje; iga külg hoitagu võrdses tasakaalukas figuride ja värvide raskuses.

Tekib mõte avaldada ühte stseeni ajaloolisest ehk igapäevasest elust, siis visatakse esialgu paberile skits. Üksikosade väljatöötamiseks ning idealiseerimiseks võidakse figuurideks kasutada poseerivaid inimesi. Eeltööd eelvisandite kaudu tingivad mõistlikul käsitusel hää maali. On aegaraiskav töö. Erinevast mitmest visandist tehtud etüüdidest valitakse paremad välja.

Kompositsioon tähendab viimast maalikunsti domineerivat saavutust.

Optika ja käsitöö.

Kunstmaalimine, rahuldades puhta ilutunde ja luule nõudeid, tahab seista kõrgemal umbes samadest praktilisematest aladest. Niisugustena tunnekasime maalimist portselaanis, reklaamis, teatris, miniatüüris, siidis, maalritöös. Samasse kuuluvad veelgi kunstmaalide kopeerimine, millises tegevuses paljud leiavad suurtes linnades eluaegset teenistust.

Optiliste vahendite kaudu võimaldatakse teha kunstkäsitööna kõiki odavuse tarvidusi. Kivi- ja metallgraafiline reproduktsioon tingib uued käsitööd.

Foto kui abivahendi täielik tundmaõppimine pole just kerge. Täidab ta ju korralikumalt kõik pinnalised kujutused. Ei saa aga ütelda, et ta seda teeks päris täpselt, isegi head läätsad võivad olukordadel esile tuua moonutatud tõepärasuse.

Juhtub sarnaseid olukordi kus tarvilik väga kiire jäädvustus, siis oleks ehk soovitav foto sissetoomine maalikunsti. Plaadilt joonistuse suurendamine täidaks poseerimiste asendit. Muidu foto segamine kunstilisse väljendusse labastaks seda. Ideaalne maalija ei tarvita foto abi.

Küll aitaks hädast välja, joonistuse piirjoonte

vedamisel kehva joonistajat, projektsiooni laternast maalilõuendile läbi plaadi lastud valgus.

Kinopiltideks valmistatud Mikk-hiire tüübilised filmid kooskõlastavad optika, kunsti ja käsitöö avaldusi. Paberile maalitud pinnale paigutatakse eraldi väljalõigatud joonistatud figuurid, kus neid seal vähehaaval liigutatakse, ühtlasi igat olekut ülesvõttes. Mis muidu lihtne aga aegaviitev töö. Vähemastseeni jaoks tuleb teha mitmeid tuhandeid ülesvõtteid.

Igat sorti tehniliste vahendite kasutamine, kindlustab meieaja rakenduskunsti elujõudu.

Analüüs — Süntees.

Hästipassiv raam, mille leidmine pole igakord just kerge, tõstab maalitöö väärtust. Üldiselt suurematele formaatidele kõlbavad laiemad servad, väiksematele jälle kitsamad. Ka raami värvus oleks tähtis. Seinal paraja koha leidmine aitab omakorda kaasa, mille värvus ei tohiks vähemate tööde peale paigutusel kanda suurt mustrilist kirja. Samuti pole kasuks igale maalile seina teravad üksikvärvid. Ülespaigutatud maali juures peetagu veel silmas, et päikese kiired iialgi peale ei langeks ja, et ta ei hiilgaks enesest tagasi valguse refleksi. Sel korral, kui maal kannab liimikrundist põhja, tuleb hoiduda niisketest seintest. Põhja tagumise poole õlivärviga ületõmme teeks niiskuse mõju kahjutuks.

Seinale paigutatud kunstitöö võimaldagu nii silmapilkset kui tundide pikkust huviküllast vaatlemist. Otstarbekalt leitud, kooskõlastatud kohal tõstab ta toa seinte ja mööbli koguilmet. Vaatlus seinale paigutusel, ehk töö viimistlusel läbi vähendada läätsa, tohiks mitmet viga ja seni nähtamatuid sisukohti esile tuua.

Muuseumides hulga maalide ruumidesse paigutus nõuab väga suurt maitsekust, mida mõnikord paremal kunstnikul, seintele otstarbekohaselt raske asetada. Kuna kunstinäituse ajutine iseloom juba ei eelista maalide põhjalikku jaotust.

Näitused samuti kui muuseumid pakuvad laiemale publikule ülevaadet kunsti tänapäevasest ning ajaloolisest seisukohast.

Muuseumide külastamine õppimise otstarbel oleks hädavajalik. Parem asja nägemine tootab edasisaamisel rohkem kui mõni hea aeg harjutust. Maalitehniliste võtete pärast tuleks analüüsida vaadeldavat maali harilikust kaugusest pindade ja värvide seisukohalt. Lähemale minnes, kuni käega katsutavalt, vaadeldagu seal värvitehnilist pealekandmise viisi, saadagu aru missugust pintslit kunstnik tarvitas, kuidas ta sellega tõmbas, missuguseid värve ta umbes tarvitas ja segas, teades, et vanasti olid tarvitusel puha teised värvimullad. Sellest kõigest muidugi täpselt aru ei saa. Vaadatagu kuidas kõige eelmise tagajärele maal on alleshoidunud. Kas pole seal tekkinud suuri lõhesid? Kas on temas tunda restaureerimise jälgi? Kas on sinna lakke peale kantud? Võimalikult kõige kaugemale astudes vaadeldagu maalitud pindade omavahelist elementide üldmuljet, viimaseks võrreldagu selle sünteetilist väljanägemist raamiga, seinaga ja teiste kõrvalolevate maalide suhtes. Tehtagu omale otsus, kas kõik on hästi.

Kopeerimine aitab samuti väärtuslikumate maalide juures analüüsida kunsti sügavusi; toob ka ainelist tulu; õpitakse paremini hindama teiste tööde väärtust; saadakse aru iseäralikumate pindade jaotusviisidest. Aitab isegi lihtsalt mingist suurest maalist värviliste pindade äratõmme, jättes muu väljatöötamata.

Üheks kopeerimise tehniliseks võtteks loetakse harilikult maali jagamine ruutude abil võrdseteks osadeks, mida kopeeritaval lõuendil samavõrdseteks jaotatakse. Originaalmaali peale tõmmatakse harilikult niidid, kuna lõuendile tulevad lihtsalt söe või pliiatsi jooned. Teinekord tehakse originaalilt fotograafiline ülesvõte, siis kistakse sinna pliiatsiga ruudud peale, pärastpoole arvestatakse suuruse kasvatamisega. Värvre muidugi jäljendades piinliku täpsusega.

Et mõned maalid on aastasadu hästi hoidunud, kuna nüüdisaegsed väga ruttu hävinemise tunnemärke avaldavad, siis tuleb see sellest, et uueaegsed maalijad ei tunne värvide koosseisu ega muid tehnilisi võtteid. Aastasadade eest pidi kunstnik ise läbi tegema kõik ettetulevad kunsti- ja käsitööd. Luues üksinda tehnilisel teel õlid, värvid, pintsliid jne. Ajast peale, kus maalikunst hakkas jagunema kaheks ise alaks — kunstiks ja käsitööks — tekkisid värvivabrikud. Vabrikud pakkusid odavaid materjale. Kuivõrd vastupidavad need olid, polnud enam kellegi asi. Maalijate töö hakkas ainult piirduma värvide pealekandmisega lõuendile, muud teadmist polnud tarvis.

Nüüd arusaades asjast, hakatakse maalijate poolt uuesti uurima värve ja materjale. Ei kannu ju tuubedes ostetud värvid nende koosseisu keemilist üleskirjutamist, nagu rohusedelitel. Sellepärast peaks neid mõnede teadlaste näpunäidete järele ära proovima. Selleks võetagu kõige sobivamalt klaasitükid ja kantagu värve kõikidest sortidest puhtalt ning segatult peale. Oleks vajalik neid kuivamise ja muutuse tõttu väljapanna kahte ruumi: ühed välja hariliku temperatuuri kätte, teised jätta eluruumi. Päikese, tolmu, vihma vastu olgu kaitse. Lühikeste ja pikemate ajavahemikkude läbi siis neid kontrol-

lida. Küll aga pakuvad, soliidse inglise ja prantsuse vabrikud, vanade tuntud värvinimede all, häid kestvaid värve. Ka nende proovimine ei teeks viga. Samuti talitada klaasipindadel igasuguste kasutatavate õlide proovimisel. Tagajärjed on tasuvad, sest ikkagi õlimaalide alalhoiu mõttes on esmajoones vastutav kunstnik. Pärastpoolne aeg näitab iseenesest kuivõrd suured olid kellelgi kunstilised teadmised.

Raskeks osutab vanade tundmatute maalide vanaduse täpne kindlaksmääramine. See nõuab suurt spetsialiteeti, kus kunstiajaloolise kirjelduse tutvumine vanade keemiliste oskuste kõrval nüüdseaja värvide tehnoloogiaga kõik käsi käes peavad käima. Mikroanalüüsi tarvitamine, värvi koosseisu määramisel, annab teatavatel olukordadel tagajärgi. Maalitehniliste võtete, pintslitõmmete ja kõigi järele tuleb otsustada.

Vanade tuhmiks muutunud, pragunenud maalide juures võetakse ette restaureerimine. Sel korral uute värvipindade pealekanne oleks võimalik, kuidas olukorrad lubavad. Enne töö algust oleks tarvilik põhjalik läbikaalumine — mõtlemine.

Selge pildi juures saab edasilõhenemist kaitsta kui tõmmatakse peale uus õlilaki kord. See aga väärtuslikumate maalide juures palju ei ütle. Enne tuleksid lõhed osavalt ära kittida. Kiti segu koostatakse peenemast kriidist, linaõlist, liimist ja veest võrdsete osadena. Selle kitiga siis määratakse lõhed kinni, ülearuse kiti ääred pildi pinnalt hoolsalt ära pühkides. Pärast peenikese pintsli otsaga tõmmatakse lõhede kohad üle vesi- ehk liimivärvidega, vastavalt pildivärvustele. Värve võetakse vähe heledamalt, sest õli all muutuvad nad tumedamateks. Siis lakeeritakse. Matiks, tuhmiks läinud vana õli-maali saab piiritusega pestes muuta uuesti läbi-

paistvaks. Vanade õpetuste järele võiks niisugust tuhmi pilti hoida piirituse auru all, pandes laias anumast oleval piiritusele pilt peale, mõne tunni möödumisel muutuks ta läbipaistvaks, mida tuleks uuesti lakeerida.

Aitab ka mustusest pildi pesemine, mida vaja õrnalt toimetada; kusjuures seebiga ümberkäimine olgu ettevaatlik. Parem pesta ilma seebita puhta leige vee ja vammiga.

Akvarell.

1.

Akvarell kui maalimine vesivärviga on saanud igapäevaseks.

Vähe on maalijaid, kes selles tehnikas tunnevad end olevat päris kodus. Temas täiuslikkust saavutada pole mitte nii lihtis. On kunstnik võtnud selle oma eesmärgiks, siis võib ta parimat kordaminekut leida ainult pideva töö ja uurimusega.

Tähtsus seisab selles, et temaga tuleb viimasel ajal tegemist teha paljudes elukutsetes. Ta on teistele maalitehnikatele eelharjutuseks.

Akvarellis täiuslikkust saavutada, tähendab tutvuneda paraleelselt ka teiste aladega, iseäranis aga õlimaaliga. Alles õlimaal läbi saavutatud harjutuste ja küpsuse kaudu jõutakse akvarellis, tingitud tema rutuliselt käsitavast pealekandmise-viisist täiuslikkusele. Esimestel kunsti õpingu sammudel võiks ta jääda iseseisvalt oma ette, või olla eelharjutuseks õlivärvitehnikale.

Akvarell tarvitab vähem töötamise abinõusid kui maalimine õlivärvidega. Hääd tööd läbiviia võimaldavad kõige lihtsamad abinõud, tingimusel, et need oleksid parimaid saadavatest: paber, pintsel ja värvid.

2.

Vastandiks õlivärvile alustatakse tehniliste muutuste tõttu värvide pealekandmist heledamate toonidega, ülemminnes järgimööda tumedamatele.

Eraldaksin vesivärvides kolme tehnikat:

1) Värvide asetamine üksteise kõrvale laiku-dena, jättes üksteise vahele katmata riba, et nad vedelalt ei saaks ühineda; ehk jälle üksteise vastu, mis nõuab ajaviitmist ja ettevaatust.

2) Võrdselt õlivärvitehnikale, värvide asetamist üksteisele. (Muidugi kuivanud pinnale.) Ka guaš maalimine kuulub siia.

3) Värvide üksteise sisse, märjasse — töötamine.

Harilikult aga eraldatakse kahte tööviisi: puht akvarell ja guaš. Esimene läbipaistvalt, laseerivalt pealkanne, teine aga täiesti pinda katvalt.

3.

Maalipõhjaks on harilikult valge paber. Võib olla ka värviline. Samuti saab maalida puu ja riide peale.

Paberi väärtus oleks väga tähtis. Algajale harjutuste jaoks veel ehk kõlbaks lihtsam paber, kuna edaspidi väärtuslikkumatele töödele oleksid möödapääsematud spetsiaal paberi sordid. Kauplustes on mitmesuguseid ja mitmehinnalisi väljavalikuid. (Whatman, Schellershammer, Vangton jne.) Missugune parem, selleks peab igaüks ise veenduma. Töö formaadist, iseloomust ja hinnast ripub ära õige paberi leidmine. Kõlbulikud on nii valged, kui hele- ja tumedavärvilised: viimased küll guaš maalimisele. Häa paber peab vähehaaval välja kannatama nii pliitsit kui kummiga hõõrumist, ei tohi värvipinda kahjustada, peab niiskust ja vett sisse imema.

Enamasti tarvitatakse teralist paberit, kõlbab ka sile. Vähemad formaadid sallivad siledamaid

pinde, kuna suurematele sobivad jämedamad, pak-
sud ja krobedad, teralise pinnaga. Vähematele for-
maatidele ja väljas töötamiseks kõlbavad akvarell-
paberi blokid, kus lehed üksteise peal, väga prakti-
lised rutulisteks viseteks.

Pliiatsid võivad olla hariliku pehmusega. Joo-
nistuskummi peab pehme olema, ei tohi paberit
määrida.

Pintslaid pruugitakse mitmes suuruses, pehme-
karvalisi, teravaks muudetud otstega. Karvad pea-
vad kõik kokku jooksmata koonusetaoliselt ühte tera-
vasse otsa. Märjalt ei või nad iseenesest moodusta-
da mingit lõhenemist ega ühele poolele paendu-
mist. Akvarell pintslid võivad olla õlivärvi omadest
isegi mitu korda kallimad. Karvadeks on peamiselt
nugise ja soobeli omad. Häast pintslit ripub siin
suurelt osalt tööväärtus. Vähe kulunud pintsliga
pole enam midagi peale hakata. Eelistatud oleksid
suuremad pintslid.

Värvid muresetakse enamasti mitmes suuruses
plekk või puu karbis. Nad on kuivades tükkides,
või tuubides. Mõlematel on omad hääd ja halvad
küljed. Tükkides oleks neid lihtsam tarvitada.

Värvollused on peenikeseks hõõrutult seotud
vee ja mingisuguse kleepaine kaudu, nagu: deks-
triin, suhkur, munavalge, kummiaraabik jne. Tuubi-
värvidele lisatakse aga juurde kuivamist kaitsvaid
olluseid, nagu: mesi siirup ja glütseriin.

Enamasti pruugitavamad on harilikudest värvi-
muldadest moodustatud värvid. Aniliinainest värvid
aga ei leia veel tõsist poolehoidu. Oma pleekiva
ja järsk-teravate toonide tõttu kunstnikud neid pea-
aegu ei tarvita. Lihtsateks töödeks ja õpilastele
harjutuseks on nad oma rutulise segamise ning kiir-
gavuse pärast küllalt hääd.

Tarvis on veel: pallet segamisteks, mille hari-

likult moodustab plekk-karbi kaas, vamm, klaas vee jaoks ja laud ehk raam kuhu paber märjalt peale tõmmatakse. Neid lauakesi võiks olla mitmes suuruses. Läbi saab ka üheainsaga.

Korrapärase akvarelltöö jaoks on paberi sisse-
niisutamine hädavajalik, et pärast töö valmistaamist ei tekiks paberil krobedusi ja volte ning suuremates laikudes ei jääks värvi pealekandmisel järske sisse-
kuivanuid kante.

4.

Värvide keemilisest vaatlusest ei või ka kuidagi mööda minna. Peamiselt tarvitatakse siin sama-
suguseid kui õlivärvis. Leidub ka erandeid. Värv, mis õlivärvis on mõtetu, leiab akvarellis parimat vastuvõttu ja ümberpöördu.

Üldiselt, vesivärvid muutuvad keemiliselt vähem kui õlivärvid. Ka segamistes on neil oma teooria. Näiteks annavad must ja kollane õlivärvis pruuni tooni, akvarellis aga roheline. Kõikide värvidega praktiliselt tutvunemine on soovitatav, et pärast oma maitsele kindlaksjäädavalt leppida teatud osaga. Isegi mõned paremad inglise akvarellistid ei pruugi üle kümne värvi. Alguses ärgu neid palju võetagu, läbisaada võib täiesti ilma musta ja valgeta. Segamises võivad anda puhtas akvarellis kõiki teisi toone ainult kolm värvi: kollane, punane ja sinine.

Pruugitavamad oleksid: tsinkvalge, tinavalge, kollane ooker, kuldooker, kadmium, india kollane, gummikutt, kroomkollane, tsinoober-punane, inglispunane, veneetsia punane, india punane, krapplakk, karmiin, umbra, Van-Dyck-pruun, seepia, indigo, koobaltsinine, ultramariin, preisisinine, kroomroheline, roheline maa, smaragdroheline, luumust.

Äärmiselt mürgised neist on: gummigutt, tinavalge, kroomkollane ja nimetamata jäänud vase-
rohelised.

Maalima hakates tõmmatakse paberipind puhta vee ja vammiga ühtlaselt üle. Siis seatakse ta niiskelt lauakesele, mille äärtele kleebitakse või kinnitatakse paari sentimeetri laiused paberi ribad. Paber kistakse niimoodi pinguli, ühtegi volti ei tohi sisse jääda. On joonistus juba peal, siis kantakse pintsliga, vähe kuivama hakanud paberile, värv peale. Pintsell võetakse vett täis ja hõõrutakse sellega värvitükilt või tuubist välja pressitud värv segi. Paletil tehakse soovitavaid segamisi. Pintsell ei tohi paberile kandmisel väga täis olla, muidu hakkab värv kaldu hoitud laual jooksma ja rikkuma üksikuid osi. Paberi kuivatamise ja ebasoovi-tavate värvikohtade väljavõtmiseks pruugitagu vanni, linast riidet ehk kuivatuspaberit. Mõne paberiribakese peal igat soovitavat tooni enne pealekandmist proovida; võttes seda tumedamalt kui vaja, sest ärakuivades muutuvad nad heledamateks. Maalitakse alles siis paberile, kui ta on pea täiesti kuivanud.

Jatkates teine päev edasitöötamist, niisutatagu maal uuesti sisse. Ühte kohta ülemaalida üle kahe korra pole kõlbulik. Puht akvarellis valge värvi tarvitamine on üleliigne. Paberi läbipaistvus annab kõik heledad ja valged toonid. Pindakattev guaš nõuab aga segamisteks alati valget, on ju tuubidessegi nad segatud kokku valge värviga. Tugevamalt valge värvi esiletoomiseks, joonte ja veepritsmete kujutamiseks, kraabitakse paberipinda koos värviga, isegi terava noa otsaga.

Märjalt värvide sissetöötamisel üksteisesse saavutatakse õrnu, mahedaid üleminekuid. Heledatele toonidele lüüakse kohe tumedad varjud kõrvale. Kesktoonid võib pärastpoole etteserveeritud ruumile juurde tuua. Märjalt värvilt saab linase riide ehk

vammiga tumedaid kohti pealesurumise teel heledamaks teha. Samuti aitab kuivanud värvil ebaõnnestanuid kohti pesemine vammil ja veega. Loputamise teel tuleb alati muretseda puhta pintsliga eest. Vett klaasis sagedasti vahetada. Ei võta mõnikord paber värvi hästi peale, siis lisada sinna härjasappi juurde (ox gall).

Esiteks värvide segamisel harjutatagu lihtsalt eri paberile tegema pintsliga tõeid, püüdes ise mõnesuguseid seadusi üles leida. Pärast hakatagu maalima kergeid asjade kontuure. Lõpuks kombineerida niisugustele varjud peale ehk kõrvale, mis annaksid edasi asjade ruumilist kujutust. Raskemate stseenide, maastikude ja portreede juurde asumine ei ole tarvilik. Neid saab teha aastapikkuste harjutuste järele ehk kui ollakse juba õlivärvis meister.

Värvidest passivad tugevalt lahjendatult veega ja segatult üksteisesse, koobalt, ultramariin, krapp-lakk, indiakollane, ooker: pilvede kujutamiseks. Terra di Sienna, umbra: kivide, puutüvede ja taimede jaoks. Must (hall) preisisinine ja ultramariin: vee maalimiseks. Smaragd-roheline, kollased ja teised tugevasti segatuna: rohu ja puude maalimiseks. Valgele kollase juurdelisamine annaks suuremaid valguseffekte. Terav silm looduse edasiandmises saavutab kõige omapärasemaid värvide käsituskombinatsioone. Sellepärast on eeskirjad väheütlevad. (Näiteks algavad mõned maalimist tumedamate toonidega.)

Guaš nõuab ka omajagu harjutust ja oskust. Tema väljanägemine on kahvatum, kriidiline, matt. Värvidele tarbekorral juurde lisada liimivett. Ka võtavad siin mõned appi pastell kriite.

Väljas maalimiseks oleksid kõik eelpool toodud abinõud kergesti kaasaskantavad, võttes vett pudeliga kaasa ja laua asemel tarvitades joonistusblokki.

Enne töö algust ka seda kergesti sisse niisutada; töötades siis istudes ehk seistes, hoides blokki käes või põlvel.

6.

Vesivärvidega saab ka nii akvarellis kui guašis igasuguseid asju kujutada puu, riide ja luu peale.

Puud, mis rohkem kõlbavad, on: vaher, lepp, pärn, kastan. Sile, hõõveldatud puu prepareeritakse: liivapaberiga hõõrutakse ta päris läikivaks, kantakse siis polituuri, schelatiini või härjasapi krunt peale. Lihvitakse uuesti liivapaberiga. Ei hakka värv hästi külge, krunditakse uuesti. Nüüd on põhi valmis.

Puht akvarellis jäävad puujooned läbipaistvaks, mis oleks küllalt huvitav. Joonistus viiakse peale väga osava käe läbi. Lõpetatud töö kaetakse piirituse- või õlilakiga. Samuti talitatakse luu peale maalimisel, mis nõuab peensust ja teravust.

Riide, iseäranis aga siidi peale maalimisel tõmmatakse riie mingi asja peale pinguli. Siis krunditakse ette tervet pinda ehk ainult maalitavaid kohti tärglisekliistri või shelatiiniliimiga.

Mõneks otstarbeks nõuetavale läbipaistvale paberile, pergamendile võidakse ka maalida kui ta tublisti ära leotatakse ja pinguli tõmmatakse. Krunditakse härjasapiga ette, muidu ei võta ta värve üldse külge. Kõlbavad siin kõige rohkem lasuurvärvid. (Nii teame ju et mõned on vähem katvad kui teised.)

Akvarellide alleshoid nõuab kuivust: päikese kiired ei pea juurde pääsema. Nad võivad seista riputatuna seinal või kaante vahel. Klaasi all nad muidugi hoiduvad kõige paremini. On olemas nende jaoks isesugune lakk, millega katmine hõlbustab alalhoidu. Lihtsat klantsi saavutatakse kui maalitud koht vedela kummiaraabikuga üle määrada,

tehes seda pintsliga. Raam akvarellile peab sama-
sugust kergust ülesnäitama kui maal ise.

Ajaloolist minevikku, välja arvatud guaš, akva-
rellil suuremat ei ole. Ta on veel küllalt moodne,
mille tulevik suurenemas. Oma kerguse tõttu on
puhas akvarell kõige soodsam lilledel maalimiseks.

Pastell.

Pastellil on seljataga teatav ajalooline minevik.
Juba 1615 aastast peale leitakse temast üks maal-
alalhoietuna Louvri muuseumis.

See kuivade värvidega maalimisviis püstitas oma
haritipu rökokoos.

See iseäraline, kui ka kõige kergem ja lihtsam
maalimine, annab tunnistust, oma värvide muutu-
matuse ja värskuse tõttu, aastasadu alalhoidunud
maalides.

Õieti ei tohikski ta kuuluda maalimise — vaid
joonistuse alla. Kõiges omas tehnikas taotleb ta
sõe- või pliiatsijoonistuse edasiannet.

Eriti on eelharjutusena väga tähtis — sõejoonis-
tus. Kes juba hästi joonistab, sellel on pastell tehnika
peaaegu käes. Ainult juurde tuleb värvide probleem.

Algajal tuleb teha tagajärgede saavutuseks püsi-
vat tööd.

Tolmuse, kriidise, mahalangeva värvi pärast ei
ole pastell võitnud suurt poolehoidu.

Puukarpides müügilolevad pulgataolised kuivad
värvid on enamasti valmistatud mitmet sorti kriit-,
värv- ja kleepainest, taina (pasta) sarnaselt ning siis
vormitud ümmarguste ehk kandiliste pulkadena kui-
vatamiseks. Neid nim. ka kriitvärvideks.

Kõik värvid, mis õlis ja akvarellis leidsid vastu-
võttu, ei ole pastellides kõlbulikud. Arvesse tulevad
ainult üksikud, nagu: ookrid, tsinoober, umbra, ultra-
mariin, kasselpruun, mõned kollased ja luumust. Et

tarvitamiseks kõbulikkudeks teha, segatakse neid veel mitme ainega. Neist üksikutest luuakse lõpmatu hulk eri toone. Juurde lisatakse kriiti, kipsi, tsinkvalget, talki, savi ja muud. Kleepolluseks pruugitakse liimi, kummiaraabikut, õlut ja piima. Värvide nimed luuakse siin mitte põhiainete, vaid toonide järele. Sest akvarell nõuab hästi palju: iga varjundi jaoks oma värvi. Kuna segamisest paberil ja üksteise hõõrumisest teineteisesse ei tule suuremat välja.

Värvide hulk kastis algab tosinast kuni mitmesajani. Algharjutuse tegemiseks oleks 60-värvilisest karbist küllalt, peale selle peaksid värvid olema mitmesuguses kõvaduses: pehmed, keskmised ja kõvad.

Nagu edaspidi näeme, tähendaks palju hääks kordaminekuks iga värvi eri kõvadus.

Värvikasti kõrval on paber kõige tähtsam. Muud asjad, peale nende kahe, võiksid kas või päris ära jääda. Maalipõhjana hää paberi kõrval figureerivad veel karedapinnaline hall papp, pergament ja lõuend.

Kas pruugitakse valget või värvilist paberit, ripub ära tahte ja asja iseloomust. Sündsami oleks hallikas või kollakas paber krobeline pinnaga. Selleks valmistatud spetsiaal sordid võivad olla väga kallid. Harjutusel saaks läbi ka kõige lihtsama halli pakkpaberiga. Nii lõuendi kui kallima paberi sametine ehk savine pind on kaetud mitme ainega. Valmistatakse ise sarnaseid asju, siis määratagu liimi-veega sisse pinguloleva riide- või papipind ning raputatagu kleepuvale pinnale savitolmu ehk bimsteini pulbrit. Ära kuivades hõõrutagu see bimsteini tükiga üle.

Muud töötamise vahendid on: joonistussüsi, hari-lik pliiats, määrakarvadest pühkimise pintsel, nuustik värvide segi ajamiseks, paberist, nahast, ehk korgitükk, fiksiiv-värvide kinnitamiseks, pulverisaator.

Maalima hakates märgitakse ette joonistatava eseme piirjooned söega, pliiatsiga ehk ühe värvi-pulgaga. Söest jne. tekkinud tolmuraasukesed pühitakse ära.

Harilikult kistakse värvi pealekandmisel iga asja keskmine üldine värv kohale, tehes seda kriipsutamise-ga, mida siis sõrmeotsaga ehk nuustikuga laiale hõõrutakse, nii et ta jääb paberi sisse. Vähe-matele kõrvale jäetud varjude ja valguste pinna-kestele kistakse siis samamoodi tumedad ja heledad kohad juurde, kõike sõrme-ga sisse hõõrudes. Saab terve pilt valmis, siis pühitakse veel kord pühki-mispintsliga üleliigne tolm minema. Ebaõnnesta-nuid kohti nühitakse hoolsasti pintsliga ehk leivasi-ga puhtaks ja tõmmatakse uued värvid asemele.

Alusmaalimine pidi toimuma pehmemate värvi-pulkadega. Siis vaadatakse maal tähelepanuga üle ja võetakse ette teistkordne pealekanne varjude ja valgusreflekside kõvendamiseks, tarvitades võima-lustmööda keskmise kõvadusega pulke, väikeste pisiosade esiletoomiseks aga kõige kõvema-aid. Kas värv teistkordsel pealekandmisel sõrme-ga segi hõõrutakse ehk tõmmatakse korralikud kriipsud tihe-dalt üksteise kõrvu, jääb oma tahteks.

Segiajamisel olgu ka silmaspeetud värvide se-gamisreeglid, et pind ei muutuks vastu tahtmist teise tooniliseks. Mitte ära unustada täiendusvärve, mis segamisel võrdsete osadena annavad halli tooni. Kas värvid paksult ehk õrnalt peale kantakse, on ükskõik.

Enne teise värviga ülemaalimist võib ka, kui fiksa-tiiv käepärast, alumine kiht ära kinnitada, kuhu siis julge peale töötada. Muudab aga fiksa-tiiv mõnda värvi, siis tarvis see kohe uutega üle tõm-mata. Suurest valikust võetakse iga varjundi jaoks uus värv. Mõned töötavad ka väheste värvide sega-

misega üksteisesse. Kandes näit.: sinakad toonid kriipsudena kollakate sisse, mis segiajamisel peaks andma rohekad toonid, kuid küll mitte nii soovitavaid puhtaid, kui see iga värviga omaette.

Värvide läbipaistvus üksteise peal mängib ka teinekord osa. Nii suuri varje ja valgusi pastellis ei saavutada, kui seda õlivärvis.

Värvide teritamine toimub liivapaberil, kuna mõned neid ei terita üldse.

Pastelle käsitada kõlbab ühede asjade jaoks rohkem kui teistele. Õhuliselt läbipaistva, tolmu- ja väljanägemisega on ta paras riiete, ihunaha, õhu, pilvede ja maastiku maalimiseks. Väljas olles saab temaga tabada mitmelt muutuvaid maastiku varjundeid. Detailsete esemete esiletoomiseks pole pastell kuigi sünnis.

Valmis saanud maal fikseeritakse kohe ehk pannakse raami, klaasi alla. Harilikus toas pastelli värv palju ei muutu. Siiski kardab ta heledamat valgust ja niiskust. Fiksatiivi tarvitamises oldagu ettevaatlik; selleks peab ostetama eriline sort. Muidu fikseerimata maal klaasi all seisab kõige paremini. Ideaalsemat fiksativi veel leiutatud ei ole.

Tempera ja fresko.

Õli ja akvarelli vahepealsesse tehnikasse kuulub maalimine temperavärvidega. Nagu teame on tempera õlivärvist vanem. See mida muiste Cennini tegi ja õpetas, võeti uuemal ajal parun A. Pareira õhutusel uuesti tarvitusele. Suurt tähtsust sel munakollasest segatud värvil ei ole. On ainult selleks et tuua vaheldust maalitehnilistesse võtetesse. Teda kasutatakse ehitustes ja dekoratiivtöodes. Kõlbab kõige rohkem reklaamplakatitele.

Guašist oleks ta elavam ja pareim. Kui maalimisega omaette saavutatakse temaga ilmekamaid effekte.

Tuubidesse valmistatud värvid on koostatud mitmet moodi. Peaaineteks oleksid seal, veega väga peenikeseks hõõrutud värvimullad, munakollane, veiniäädikas, liim, mesi ja muud. Keskajal tarvitati neid ka emulsiooni tehnikana õli ja liimi segus. Nüüd omavad nad peaaegu vesivärvi väljanägemise ja koosseisu.

Töö toimub võrdselt akvarelli iseloomule, kus neid paksemalt saab pealekanda; võib toimida ka laseerivalt. Valmis maali tohib soovikorral uuesti üle maalida, kusjuures värvide lõhenemist pole karta. Laiade pindade pealekandmisel võimaldab ta päris vaba ja kindlat, kerget toimimist. Kuna pisikeste asjadega oleks raskem saada hakkama. Tarvitades pehmet pintslit, segatakse värve veega paletil, millel lohukesed sees. Maalida saab kiirelt paberile, lõendile, seinale ja mujale. Et värvid ära kuivades heledamaks muutuvad, peab neid võtma tumedamalt.

Temperat on võimalik kergelt ja ruttu edasikanda suurtele pindadele. Temaga on loodud suuri seinamaale. Teinekord kunstnikud tarvitavad teda alusmaalimiseks suurtele õlimaalidele, maalides edasi sisseõlitatud kuival pinnal õlivärvidega.

Tõmmatakse tempera maal õliga ehk lakiga üle, siis annab ta ilusat läbipaistvust, kusjuures aga heledad värvid näivad kahvatuna.

Temperavärvid näitavad värskemad puht liimivärvidest. Viimaseid kasutatakse teatrimaalimiseks kulissidele, otsekohe värvimuldadena segatult liimivee ehk dekstriiniga. Parajates topsides ühel laial kastil koostatakse nendest teatrimaali palett, kust neid suurte pintslitega, söega sissejaotatud ja joonistatud linadele määratakse. Riided võivad olla pingulitõmmatult püsti ehk põrandale asetatud. Viimasel ajal on mitmel pool ülemindud klaasile maalitud läbipaistvatele ja projekteeritavatele abinõudele.

Seinamaali suurepärasema osana tuntakse fresko tehnikat. See itaalia päritoluga lubjatud seintele maalimine on võitnud laialdase poolehoidu. Näiteks P.-A. Ühendriikides ilustatakse temaga seestpoolt terved ehitused.

Freskot maalitakse täiesti värskelt krohvitud ja lubjatud pindadele. Värvide valik peab siin olema väga piinlik. Nad ei tohi keemiliselt ühineda lubjaga, mis neid ära sööks. Kõlbavad rohkem mineraalse päritoluga: lubi, kriit, ookrid, kadmium, Terra di Sienna, tsinooberpunane, ultramariin, smaragdroheline, viinamarjamust. Värvid segatakse top-sidesse puhta veega. Värskest krohvitud sein kaetakse üle lubja- ja liivasegust tehtud krundiga. Maalitakse niiskele pinnale kindla käega, kiiresti ja osavalt. Et värvid kuivades muutuvad heledamateks, siis proovitagu neid enne erilisel katsepinnal. Paranduste tegemine rikub töö ära. Kuivamise mõttes peab maali kallal vahetpidamata töötama, kuni töö valmis.

Õieti tehtuna, kestab fresko aastasadu. Uue-mal ajal tehakse seda ka kuivanud seinale, kattes pinda veeklaasiga ja võttes isegi appi temperavärve.

Reklaam-maalimine.

See ei ole mingisugune spetsiaal maalimise võte, vaid maalikunsti rakendus. Küll on siin võimalikud väga mitmed maalimise võtted, nagu: õli, akvarell, pastell, must-valge ja muud.

Elu oma tehnilises ning majanduslikus arengus tingib reklaami olemasolu. Võistlus, kaupade turus-tamisega, peab täitma reklaami edu, mis on kujunenud kunstiharuks.

Reklaam-maal on õieti üks osake suurest rek-laamteadusest. Ta on aineliselt tasuvam maali-

ala; iseäranis suurlinnades, kus ärielu ülesseab kõrgemad kunstilised nõuded.

Väide, nagu oleks reklaam-maalimine alguse saanud Jaapanist, pole õige. Juba antiikmaailmas tarvitati kauba väljapakkumise mõttes müüridele maalitavaid asju ja kirju. Küll aga modernaja plakat-kunst võlgneb oma tõusuteed Jaapanist algatud maalitehnikale, mida prantsuse kunstnikud ülekandsid teistele maailma rahvastele.

Reklaami maalitakse välja seinale, sildile, lõundile ja reproduktsiooni tehnikas plaatidele. Sagedamini viimase tarviduseks oleks kivitrükk, kuhu paljundamiseks, kunstniku isiklik pealejoonistus annaks kõige mõjuvamaid tagajärgi. Harilikult aga piirdub maalija töö plakati või kavandi maalimisega paberile, mida siis teised elukutsed paljundavad; näiteks, joonistused ajakirjades, katalogid, klišeed, papi ja pleki peal äridesse väljapandavad plakatid.

Hää plakati nõue on: selge joonistus, puhtad värvid, suured pinnad, lihtsus ja silmapaistvus. Originaalne idee aga maksab siinjuures peabinda, mida huvitavam — seda tasuvam, hinnatavam. Et maal meeldivam oleks, on vaja leida harmoneerivamaid värve ja peent joonistustehnilist käsitust. Ilu ja kunstipärasus on rahva juurdetõmbena tähtsamad.

Reklaam peab haarama kõiki vaatlejaid, ka neid, kes ei ole asjast üldse huvitatud. Et silmatorkavust teha, tarvitatakse olukordadel ka ebaharmoneerivaid värve, järskute kontrastitena. Kiri peab olema lihtne, võimalustmööda kunstipärane ja loetav. Palju kirja reklaamil, on tülitav. Kunstšriiftide tarvitamine tekstis on soovitav, kuid tingimusel, et seda kõik saaksid silmapilkselt ruttu lugeda. Võimalikult lihtne, voolav kunstipärane edasianne saavutab edu. Sama, mis plakati juures, maksab ka seinareklaami kohta.

Hää reklaam-maalija peab oskama tarvitada joonistuste igasugu tehnikat, tundma õli- ja akva-rellmaalimist, reklaamiteadust, perspektiivi, šrifte ning soovitavalt ka litograafia tehnikat. Üldse mitte vähem kui harilik maaliija, vaid eraasjade arvel veel ehk rohkem.

Reklaam jaguneb; kaubanduslikuks, tööstuslikuks, poliitiliseks ja teatrireklaamiks.

Mõistes viimase all ka kino, tsirkuse ja muud reklaami. Varem oli tarvitusel romantiline vool, mis tarvitas kujutamises üldiseid sümboole, nagu vabrikute vaated, vapid, sambad jne. Nüüd aga on maad võitnud individuaalne ja tundeline kujutusviis, mis pakub kõige originaalsemat ning efektsemat.

Joonistusest.

Nagu tähendatud, sõltub igasugune maalimistöö joonistuse oskusest. Kes joonistuses tugev, sellele on kindlustatud edu. Kuna vähe joonistada oskaja võib kuidagi toime saada maalimisega, siis aga edu pole tal mitte kindlustatud.

Joonistuse kasulikkus on suure väärtusega. Vähemal ehk suuremal määral tegemist teha tuleb sellega mitmes elukutses.

Joonistama õppida saab mitmel teel. Koolides harjutatakse seda teatavate põhimõtete järele, mis lubavad suuremaid tagajärgi. Ja see on harjutus looduse kopeerimises. Järjekindla harjutuse kauda saavutatakse meisterlikkus.

Kindlaid, üldiseid reegleid vabas joonistuses ei ole, on vaid mõned väljakujunenud võtted. Seda tehakse paberil pliiatsi, sõe ehk kriidiga. Nii alustatakse ühe teatava asja, näiteks pudeli, inimese pea ehk muu kujutamist abijoonte konstrueerimisega. Pudeli jaoks tõmmatakse vertikaalne sirgjoon paberile, mis moodustaks pudeli pika telje. Pudeli kõige

kitsamate ja laiemale kohtade juure kistakse veel ristteljed. Märgitakse punktidega löikekohad telgedel ära ja ühendatakse nõuetavate joontega ning pudeli kontuur ongi valmis.

Inimese pea juures toimetatakse samuti. Kusjuures pikal teljel ristteljed määravad horisontaaljoontena silmade, nina ja suu jaotuspunktid. Konstrueerimisel käidagu oma maitse ja leidlikkuse järelle. Ilma selleta pole joonte vedamisest suuremat kasu. Mõõtude täpsemaid vahekordi looduse kopeerimises saavutatakse sel teel, et sirutatakse käsi ette, hoitakse pliiats käes ning sõrme abil määratakse need ära ja tuuakse paberile.

Tahetakse ainult saada puhast joonistust, siis kantakse pliiatsi ehk sõega ülesmärgitud piirjoontele varjud peale. Alguses tušeeritakse paberile tumedad kohad, siis kõige tumedamad varjud ja lõpuks töötatakse sisse kõige heledamad varjundid. Ühtlase pinna saamiseks hõõrutakse jooned sõrmega laiali, kontrollitakse kaugusest, nühitakse kummiga halvad kohad ära ja joonistatakse uuesti.

Sulgjoonistus tušiga nõuab kindlamat vormitunnet, sest ebaõnnestumisel seda parandada on raske. Esmalt tõmmatakse pliiatsiga mõned kerged jooned ette. Hoidutagu esialgu paljude joonte tegemisest, mis võivad muuta asja näotuks.

Joonistuse edukaks käsitamiseks ja mitmekülseks läbiviimiseks on soovitatav koolide juures ja mujal pidada vastavat kappi kõikide olemasolevate tähtsamate asjade ja loomade mudelitega, mida harjutusel ette seatakse „natuuri joonistuses“.

Püütagu leida mitmesuguste asjade seadusi, üld- ja lihtjoontega äratoomises, nagu veeprintsmed, lainetus, kiirus, hoog, pilvede, puude ja oksade iseloom, mis raskevõitu ülesanne, mida isegi õpivad ja täiendavad parimad joonistajad.

SISUKORD.

Maalimine õlivärvidega	5
Ettevalmistus	6
Värvid	7
Õlid	13
Värvide valmistamine	16
Värvide teooria	17
Maalipõhi	19
Tarvisminevad riistad	20
Ruum. (Ateljee)	21
Maalimise alustamine	22
Värvide ja pintslite korrashoid	23
Maalitehnika	24
Erialad	29
Optika ja käsitöö	34
Analüüs. — Süntees	35
Akvarell	39
Pastell	46
Tempera ja fresko	49
Reklaam-maalimine	51
Joonistusest	53

Hind 65 senti.